

فهرست

- پیشگفتار ۹
- فصل ۱: آشنایی با دستیاری دندانپزشکی ۱۱
- فصل ۲: ساختمان دندان ۱۵
- فصل ۳: شماره گذاری دندان ها ۲۱
- فصل ۴: تشکیل پرونده بیمار ۲۳
- فصل ۵: مهارت های دستیار دندانپزشک ۲۵
- فصل ۶: آشنایی با محیط کلینیک و مطب ۳۷
- فصل ۷: تجهیزات (دستگاه ها) دندانپزشکی ۴۵
- فصل ۸: وسایل و مواد مصرفی ۵۱
- فصل ۹: اصول نگهداری وسایل ۷۹
- فصل ۱۰: رادیولوژی ۸۳
- فصل ۱۱: کنترل عفونت ۹۳
- فصل ۱۲: استریلیزاسیون ۱۰۵
- فصل ۱۳: تجهیزات حفاظت شخصی ۱۰۹
- فصل ۱۴: دفع مواد زاید (پسماند) ۱۱۷
- فصل ۱۵: اورژانس های دندانپزشکی ۱۲۳
- فصل ۱۶: آموزش بهداشت و مسواک ۱۳۵
- فصل ۱۷: مخلوط کردن مواد ۱۴۱
- فصل ۱۸: دندانپزشکی در شرایط پاندمی کرونا و بروس ۱۴۳

۱۴۹.....	منابع
۱۵۳.....	واژه‌یاب.....
۱۵۶.....	اطلس رنگی.....

پیشگفتار

یکی از شغل‌هایی که همواره مورد توجه بسیاری از افراد قرار دارد، شغل دستیار دندانپزشک است. دستیار دندانپزشکی شغلی است که افراد با استفاده از آن می‌توانند به ارائه خدمات پزشکی به بسیاری از کسانی که به مشکلات دندانی و دهانی دچار می‌باشند، بپردازند. در کل می‌توان گفت این شغل به عنوان یک شغل دستکاری، دارای یک سری از پیچ و خم‌ها می‌باشد که افراد اگر از هوش کافی برخوردار نباشند، نمی‌توانند به راحتی آن را انجام دهند. این شغل در دندانپزشکی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد و اگر دستیاران دندانپزشک از مهارت کافی برخوردار نباشند، کارها به پیش نخواهد رفت و ممکن است از کیفیت کار دندانپزشکی نیز کاسته شود.

از آنجا که آموزش دستیار دندانپزشکی به لحاظ تخصصی بودن رشته دندانپزشکی امری مهم و زمان‌بر است لذا بر آن شدیم این مجموعه را گردآوری کنیم.

در این کتاب سعی شده با متد آموزشی مناسب که طی سالیان تجربه کاری به دست آمده و همچنین عکس‌های به‌روز از تمامی تجهیزات و مواد دندانپزشکی اعم از تجهیزات موجود قبلی و جدید، بیشترین و کاربردی‌ترین مطالب را به دستیاران آموزش دهیم.

متد و عکس‌های جامعی که در آموزش این کتاب استفاده شده، به دستیار کمک می‌کند تا در کمترین زمان بیشترین بهره را در این زمینه داشته باشد.

پاییز ۱۴۰۰

فصل ۱

آشنایی با دستیاری دندانپزشکی

یک دستیار کنار دندانپزشکی که از مهارت بالایی برخوردار است، عضو بسیار مهمی در دندانپزشکی تلقی می‌شود. کاهش اضطراب بیماران، اخذ تصمیم‌های به موقع، ساده کردن فرایندهای درمانی و افزایش کیفیت درمان از وظایف دستیار کنار دندانپزشک می‌باشند. در این حرفه به ایثار، مسئولیت پذیری و آموزش مستمر نیاز می‌باشد.

نیاز به دستیار دندانپزشک به دو دلیل عمده در حال افزایش است؛ اول اینکه تحقیقات اخیر ثابت کرده که بین بهداشت دهان و بهداشت عمومی بدن رابطه نزدیک وجود دارد. این مطالعات نشان داده که دهان و بدن کاملاً بهم پیوستگی دارند، به این معنا که بسیاری از مشکلات سلامتی دهان و دندان منجر به شرایط و بیماری‌ها مزمن خواهد شد. آگاهی از این مساله میزان مراجعه به دندانپزشک را بیشتر کرده است. دلیل دوم این است که در سال‌های اخیر به خاطر رشد زیاد جمعیت و از طرف دیگر پیرتر شدن جمعیت نیاز به دندانپزشک و خدمات سلامت دهان و دندان بیشتر شده است. این اتفاق باعث شده تا نیاز به دستیار دندانپزشک، نه فقط در کنار دندانپزشک عمومی که در کنار متخصصین دندانپزشکی مثل ارتودنتیست، جراح، اندودنتیست و از این دست کاملاً حس شود. این متخصصین به کسی بیشتر از دستیار صرف نیاز دارند.

تنها کسب دانش و مهارت برای تبدیل شدن به یک دستیار کنار دندانپزشک کافی نیست بلکه باید تبدیل به یک حرفه شده، تمام اعمال و سخنان در این زمینه حائز اهمیت خواهد بود. به طور کلی انتظار جامعه از فردی که در حوزه بهداشت و درمان کار می‌کند بیش از افراد شاغل در سایر زمینه‌هاست.

تاریخچه دندانپزشکی

علم دندانپزشکی از زمان‌های قدیم مورد توجه بوده و قدمت بسیار طولانی دارد در یکی از نامه‌هایی که یکی از پزشکان درباری برای پادشاه نوشته و به صورت مجموعه‌ای از لوحه‌های گلی است کشف شده مطالبی در مورد کشیدن دندان‌ها وجود دارد این پزشک دندان‌های بیمار را در تولید بیماری‌های عفونی مسئول دانسته است.

در قرن پنجم دئونونه از دندان‌های مصنوعی گیردار ساخت فنیقی‌ها در گورستان سیدون کشف شده است. مبدأ علم دندانپزشکی در مصر قدیم به قرن ششم قبل از میلاد بر می‌گردد.

چینی‌ها اولین کسانی بودند که مسواک را اختراع کردند. آنها در طب سوزنی برای علاج دندان درد از فروکردن سوزن داخل دندان به منظور بیرون کشیدن مواد فاسد استفاده می‌کردند.

تاریخ معتبر و موثق دندانپزشکی از آثار بقراط شروع می‌شود. از اهمیت ویژه نوشته‌هایش که قرن‌ها مورد قبول پزشکان واقع شده قانون بقراطی است که می‌گوید فقط دندان‌های لق را باید کشید.

جالینوس که پس از بقراط بزرگترین پزشک ادوار قدیمی بود اولین کسی بود که در مورد عصب دندان مطالبی را عنوان کرد.

رازی که پیش قدم‌ترین پزشکان اسلامی محسوب می‌شد پرکردن حفرات پوسیده را با سیمانی که از زاج به دست می‌آید توصیه نموده است.

در سال ۱۸۷۷ ویلکرسون اولین صندلی هیدرولیک را اختراع کرد در زمینه پروتز نیز کم در آلمان پزشکان تغییرات بنیادی در علم پروتز به وجود آوردند.

بلاک به عنوان یک مخترع، معلم و نویسنده کمک‌های ارزنده‌ای به پیشرفت دندانپزشکی انجام داد و کتابهای زیادی در زمینه دندانپزشکی نوشت همچنین روش‌های تهیه حفرات را طبقه‌بندی و مرتب نمود. همانطور که گفته شد، سابقه **دندانپزشکی** به قدمت عمر بشر و احتمالاً به داشتن **دندان درد** بر می‌گردد. مطابق همین سابقه و بر مبنای امکانات موجود، مردم به مراقبت و تمیز کردن **دندان‌های** خود می‌پرداخته‌اند. اگرچه اغلب مردم زمینه‌هایی مثل **دندانپزشکی** زیبایی را از امور نوین در این عرصه به شمار می‌آورند، نشانه‌هایی از درمان‌های زیبایی مثل جواهرات چسبیده شده به **دندان‌های** اینکها و مایاها در قرن نهم قبل از میلاد دیده شده است.

تاریخ‌های قابل توجه در تاریخچه دندانپزشکی

در تاریخچه دندانپزشکی برخی تاریخ‌ها قابل توجه‌اند:

- حدود سه هزار سال پیش از میلاد: اولین نشانه‌های **دندانپزشکی** در مصر
- حدود قرن نهم و سوم پیش از میلاد: درمان‌های زیبایی مثل استفاده از جواهرات روی **دندان‌ها**
- قرن پنجم قبل از میلاد: ارسطو و بقراط درباره **پوسیدگی دندان‌ها** مطالبی نوشته‌اند.
- قرن دوم قبل از میلاد: رومی‌ها روکش‌های طلا را برای **دندان‌ها** به کار برده‌اند.

- قرن ششم تا دهم میلادی: مسلمان‌ها مسواک را از گیاه سواک اختراع کردند.
- قرن هفدهم و هجدهم: پیرفوجارد پدر **دندانپزشکی نوین**
- قرن نوزدهم: معرفی گاز نیتروس اکساید به عنوان آرام بخش
- قرن نوزدهم: ادمون کل، اولین **دستیار** را در **مطب دندانپزشکی** استخدام کرد.
- پایان قرن نوزدهم: رونتگن اشعه X را کشف کرد.
- سال ۱۹۱۳: اولین مدرسه **بهداشت دهان و دندان** تاسیس شد.

دندانپزشکی در ایران باستان

بوزید حنین فرزند اسحاق عبادی که یکی از دانش آموختگان و پرورش یافتگان دانشگاه جندی‌شاپور بود؛ کتابی با عنوان: *مقاله فی حفظ الاسنان و استصلاحها* نوشت که در آن به‌طور اختصاصی به دانش دندانپزشکی و به ویژه شاخه‌ای از آن که امروزه پریودنتولوژی نامیده می‌شود، پرداخت. بخش نخست این کتاب به بهداشت بافت‌های نرم و سخت دهان پرداخته و به شیوه‌های گوناگون مراقبت از دندان‌ها و پایش آن‌ها اشاره دارد و از مواردی همچون تأثیرات انواع مواد غذایی و حتی زمان و نحوه مصرف آن‌ها بر سلامت دندان‌ها صحبت کرده‌است. چگونگی استفاده از مسواک و خلال دندان و همین‌طور طرز کاربرد دهان‌شویه‌ها و دندان‌شویه‌ها از دیگر موارد مورد بحث در بخش نخست کتاب اوست. به لحاظ تاریخی، خارج نمودن و کشیدن دندان برای درمان بسیاری از بیماری‌ها مورد استفاده واقع شده‌است.